

Hol lakik a Kisjézus?

Tariménes, a napnyugati bölcs, elsőként alkalmazta a csöppnyi, zsebedugható asztrolábot, és az azzal kombinált mikroszippel működő mini-szextánszt a betlehemi vándorcsillag karácsonyi fényének felderítésére. Abban a korban élt, amikor a régi legendákról kiderült, hogy konkrét tényeket takarnak, a tényként felfogott dolgok egy része pedig legendákká foszlott szét. Az égigérő fa tetején aranygombként csillogó pitykében felismerték a Sarkcsillagot, az Esthajnalcsillag viszont kénköves, tűzgözös bolygó lett. A Szaturnuszról kitűnt, hogy nem gyűrűket, hanem optikai csalódást hord a derekán, ezzel szemben a világ leghatalmasabb orkánja dül a felszínén.

Nos, a betlehemi üstökösről egy írországi csillagvizsgáló csoport kimutatta, hogy évenként visszatér, és legfényesebbnek mindég más és más pontról láthatni. Caelum purissimum, felhőtlen égen szabad szemmel is láthatni, de ki más, mint a tanulmányozásában elmélyedt tudós ismeri föl visszatérő betlehemi jelzését? És kinek van műszere ahhoz, hogy bemérje, kalibrálja eme különös és ritka fényt, egy olyan kicsi műszerrel, mint a mini-szextáns, melynek számlapja a gonbostűfejnél is kisebb, és valójában csak a lacrima humana nagyítólencséjén keresztül látható?

Tariménes pedig éppen erre vállalkozott, amikor fölvette mér földes csizmáját, mint aki hosszú útra készül, s aztán, kertes háza pajtájának tetejéről még egyszer bemérte a csillagot. Megdöbbenet tapasztalta, hogy az üstökös merőlegesen nézett le saját kis falujára — mármint arra a településre, ahová a bánáti úriúriembert évekkel ezelőtt befogadták, azt követően, hogy a Duna-medencéből kipenderült.

Bezörgetett most szomszédjához, a motorszerelőhöz, megtudakolandó: hol született kisded a napokban, mert ajándékot szeretne vinni neki. A szomszéd nagy szemeket meresztett, szülőanyát a közvetlen környéken nem ismert. *Ha valaki, akkor a sarkon lakó detektívfelügyelő biztosan tudni fogja* — mérlegelte a helyzetet a Hyberniában borkereskedésből élő, csendesen öszülő férfiú. A felügyelő szabadnapos volt, a falu közepén, a templom mellett, a csárdában iddógált barátaival. Írthonban a december huszonegyediké még nem ünnep, és valahogy el kell tölteni az időt (mi kinn zimankós, benn dohányfüstös), besötétedés és az éjféle mise között. A csárdában ivott az asztaltársaság egészségére, azok az övére, a sör habja lobogott, majd lecsorgott az asztalról — szülőanyáról, kisbabáról senki nem tudott. Murphyék legkisebbik gyereke már két éves, Kennellyéké három, mondták.

Tariménes egy aranypénzt vitt a zsebében, babaolajat és vattapelenkát a táskájában. — Kérdezze meg a papot — kurjantott egy vörösorrú atyafi, s bölcsünk máris bekoctogtatott a paplak fogantyús bronzkocogatójával az egyházfi ajtaján. A galambösz plébános éjféle szentbeszédére készült odabent. — Újszülött, újszülött — motyogta, elismételvén Tariménes kérdésének kulcsszavát, és közben rázta fehér fűrtjeit. — Hopp! — csapott hirtelen a homlokára, csakúgy csattant. — Hacsaknem... — és ezzel kifelé mutatott, a rétre, hol előző este óta egy lakókocsi rostokolt. Egy öreg csacsi és egy fiatal üsző legelt mellette. A pirinyó műszer felfénylett. Tariménes megilletődve kopogtatott a vándorkocsi ajtaján.

Fiatal nő kukkantott ki, kócos volt és tejszagú, az imént tette le a babát a melléről a mőzeskosárba. — Ajándékot hoztam — szólt Tariménes, és letette az olajat és a vattapelenkákat. — Maga az egyetlen — válaszolta a nagyszemű fiatal anya —, aki nem az aranypénzt keresi rajtunk. A másik faluból el kellett jönnünk, mert a férjemen keresték. A vándorlókat vádolják mindenütt: cigányok, mondják ránk, holott őrök vagyunk, csak szegényebbek.

— Az aranypénz itt van a zsebemben — mondta Tariménes —, egy farmertől vettem. Kiderül az igazság, csak ki kell várni. A csecsemő megrázta csörgőjét és nagyot nevetett örömeiben.

Egy évre rá, 1989 adventjének idején Tariménes nekiindult, hogy szülővárosában töltsen a karácsonyt. A határokon elsőnek az orvoságos és élelmet szállító teherautók jutottak át baj nélkül, oda, hol a táj és az emberfia több lőtt és vert sebből vérzett. Imitt ölelték, csókolták, amott átkozták, ütlegelték egymást a kétkultúrájú honfiak. Megszabadulván Nicolae Heródestől az egyik a másik anyanyelvére panaszkodott, horroribile dictu, ki akarta tépni; a másíknak a neve fájt, a szíve fölött, a harmadik egybe akarta volna terelni mindazt, akit meglátott, mint a juhokat, nem észlelvén, hogy köztük báránybőrbe bújt farkasok is lappanganak. Tariménes sem ismerte ki magát, és nagy meglepetésére szolgált, hogy Bóvedeste éppen itt villant meg kis műszerének számlapja. A piactéren álldogált éppen, ajándékok közt válogatandó: fekete-fehér pruszlikot vegyen-e, hímzett keszkenőket, vagy kivarrt bekecset?

A fény ösztökélte: keresni a kisdedet.

— Itt hiába kutat, jóember! A tér sorházaiban meglett emberek laknak — mondta egy pakulár, aki furulyákat faragott és árult.

Am ahogy az ég odafönn szorosra vonta magán fekete bundáját, az asztrolábikus mikro-sextáns mini számlapja egyre fényesedett. *Nem kétséges, merőlegesen a fejünk fölött tanyázik most a betlehemi csillag*, morfondírozott a hazalátogató.

A gyertyaöntő mécsesárus sátránál többen álltak sorba. — Márminthogy újszülött? — nézett föl az oláh. — Látja azt a kalapos templomot? Az a zsinagóga. Mellette van a kétkulacsos rabbi háza. Van annak egy leánya...

— Az a rifke? — szólt hangosan egy berbécsbőrkuccsmás transszilván vevő, — ott ne keresse a Kisjézust, barátom! Az a rabbi kollaboráns volt. Lánya: egy titkosrendőr babája.

— Nameghát — tette hozzá a felesége —, a választott nép tagjai amúgyse ünneplik a karácsonyt.

Látva eltéríthetlenségét, egy ismeretlen, marcona tekintetű fiatal férfi Tariménes zsebébe csúsztatott egy levelet.

A hazalátogató nekiindult, mert aligha tehetett mást. Két ezredévvél annakelőtte sem volt valószínűtlenebb, hogy egy jó családból való, ám szükségben és áldott állapotban lévő leányanyát meglátogasson három bölcs elődje. Mi másból tellett volna az egyiptomi menekülés és visszatérés költségeire, mint elődeinek ajándékaiból?

A rabbi megszaggatta köntösét, hamut szórt a fejére, és a konyhában ült egy sámlin. Felesége szótlánul téve kínálta Tariménest. Miriam, a leányuk sem volt vidámabb. A szép, fekete, teltkarcsú teremtés az ágyban ült és réklit kötött. A gyermek a bölcsőben feküdt, rámosolygott Tariménesre és tapsikolt örömeiben.

— Hoztam valamit — mondá a külfországból jött férfiú.

— Vigye is vissza, amit hozott — szólt fakó hangon a rabbi. — Láthatja, nem szenvedünk szükségét.

Anyagilag nem, gondolta Tariménes, miközben mézet tett teájába és bele-belemártogatta a mogyorós puszedit, hogy az megpuhuljon, *de itt* (a csecsemőt leszámítva) *tábor* *vert a bú*. S mivel nem született diplomatának, rögvést a dolog közepébe vágott: — Azt mondják, ön kollaborált Heródes bandájával.

Az őszes szakállú pajeszos zsidó pap égne emelte véraláfutásos két szemét: — Talán a gárdakaszárnya nem a juhászéktól vette a paprikásnak való birkát? Nem-é azok az asszonyszemélyek dekorálták föl a kultúrházat, Heródes arcképével, akik most a piacon kriszkindlit vásárolnak? És vajh, mivel mással világított a párttitkár maga, amikor vilány nem volt és olaj sem már, mint a gyertyaöntő mécseseivel?

Tariménes előhalászta a reabízott levelet és tanulmányozni kezdte. — A gyermek apja... — szólt tiszteletteljesen Miriamhoz — úgy hírlík...

A leányanya tisztán és keményen nézett vissza rá. Fekete szeme villant. — Tiszteséges ember az — mondta halkán, de határozottan.

Tariménes meghajolt: — E levélben elismeri az apaságát.

A rabbi lélegzetért kapkodott: — És ki ő?

— A helybeli ellenállás vezére — válaszolta Miriam.

A tíz híján kétezredik karácsonynak éjszakáján Jeruzsálemből Betlehembe hajtattok Tariménes, taxival. Jeruzsálem nagyváros, fele izraelita, fele muzulmán, a harmadik fele pedig az évszázadok során idetapadt, s ma a turistákkal keveredő nép. Ennek a harmadik résznek jelentős hányada Betlehemben kívánta tölteni a szent nap valamelyik szakát. Többezren a Jézus születése bazilikát választják táborhelyül, hol ilyenkor éjjelnappal folyik a szertartás, és kőfalainak védelmébe özőnlik, majd onnan a nagy térre kiömlik a tarka tömeg. Az emberek ajkán imádság és ének, zsebükből izraeli sékel és sokszínű más valuta vándorol az arab jászol- és az olajfából faragott kisbetlehem-árusok zsebébe. Vannak akik itt, Jézus szülőfalujában szállnak meg, mely egy kis hegyi fészek most is, noha három fogadója és több tucat kiadó szobája van, a többség azonban Jeruzsálemből jön és oda megy. Gyalog sem több az, mint egy jó fél napi járás.

Jeruzsálem közepén, Heródesék egykori palotájában van a helytörténeti múzeum, a város hatezer évéről. Már a zsidók előtt is volt itt település, és az arabok így mondják: *insallah*, utánuk is lesz. Közben rengeteg vér folyt: kánaáni, moábita, zsidó, római, kereszties, török, angol, zsidó, arab. *Nemde címkék ezek, gondolta Tariménes, amiket, koronként, magunk adunk, magamagunknak?* Igen is, meg nem is. Mert kétséges ugyan, hogy génjeink ismernék eme címkéket, tudatunk viszont igencsak ezeknek segítségével igazodik el a megcsontosodott szokások bábelében.

Míg Tariménes Betlehem faluja felé taxizott, a Szentföld szomszédságában hadgyakorlatra készült háromnegyedmillió iraki és negyedmillió amerikai katonára. Mellénye alatt Tariménes illatos olajat vitt egy aranszelencében, keblére cipzározva azt; a katonákat is az olajért rendelték oda, a kuwaiti olajkutakért.

Tariménes megnézte a bazilikát, kívülről, mert a sort képtelen volt kivárni, majd visszaült a taxiba, hogy a hatalmas kőkegyhely helyett az élő jászolt keresse. A betlehemi csillag fényét kiszűrő műszer számlapja ugyanis pislákol.

— Barátom — szolt zarándokunk a gyanakvó izraeli taxisofórhöz —, egy kisdedet kell megkeresnem, annak hoztam ajándékot.

— Uram — nézett fel feketén a kocsi vezető —, errefelé mind arabok laknak.

Mivel éjszaka volt és sötét, a bazilikától távolabb csupán az ég sátrának lámpái világoltak és alattuk, mint a föntiek földi visszfénye: a hegyvölgyes falu szerény fényei. Mindez festői volt és regényes, mert kőhajításon belül látszik csak a nyomor. Tariménes konzultálta műszerét, és egy távolabbi domb irányába hajtattok.

— A dombtetőn őrség van — szolt a vezető —, addig elmegyek. Onnan tapodtat sem. Veszélyes.

Meg is álltak a magaslaton. Túlhan, az ereszkedő felénél, vályogházikó állt, előtte birkák és kecskék. A bánáti zarándok legyalogolt. Aztán bekopogott a rozoga, festetlen deszkaajtón.

— Mit akar? — kérdezte egy fiatal női hang bentről, rémulten.

— Ajándékot hoztam a kisdednek — mondta alázatosan Tariménes, és fejet hajtott, amikor belépett. A fiatalasszony kuszkszt főzött a tűzhelyen. Eltakarta az arcát, midőn Tariménest meglátta. A gyermek a földön feküdt, a gyékényen, balról egy kutya, jobbról egy cica melengette. A kutya horkolt, a cica dorombolt, a csecsemő édesdeden durmolt.

Az asszony a kötényébe törölte a kezét, és előrenyújtotta. — Az édesanyám rögvest jön... a férjem... a férjemet (szemét elfutotta a könny) lelőtték.

— A kisded mindahányszor békét hoz a földre — mormolta alig hallhatóan Tariménes, és átadta ajándokát. — Ha megszorulnak, adja el az aranszelencét Jeruzsálemben.

— Nem az én dolgom — mondta a taxisofór —, de ha már Jézusról van szó, az legalább zsidó volt.

— Manapság minden évben más-másnak születik — felelte Tariménes.